

EU_OPVK_V2_58_Př8_Nemoci_trávicí_soustavy-infotext

Apendicitida (zánět červovitého přívěšku slepého střeva) je náhlá příhoda břišní spočívající v zanícení apendixu. Když není včas léčena (nejčastěji chirurgickým odstraněním apendixu) dochází k perforaci apendixu a následně zánětu dutiny břišní. Jestliže nedojde k okamžitému odstranění zaníceného apendixu, může dojít i ke smrti.

Apendicitida se projevuje bolestí v nadbříšku, která se cca za šest hodin přesune do pravého podbříšku. Mezi další symptomy patří zvracení a nadýmání.

Vyšetření spočívá ve zjištění anamnézy, pohmatu levého nadbříšku k pravému podbříšku. Při podezření na apendicitidu - sledování, pacient hospitalizován, nesmí jíst ani pít - zpravidla nitrožilní výživa (mimo jiné z důvodu případné následné anestezie), led a kontroly ve 2hodinových intervalech. Pokud počet bílých krvinek (leukocytů) stoupá, indikuje se operace. Nesmí se podávat antibiotika a léky proti bolesti (analgetika) - zastínily by se příznaky.

Zdroj: WIKIPEDIE. *Apendicitida* [online]. 14. 10. 2012 20:08. [cit. 2013-01-14]. Text je dostupný pod licencí Creative Commons z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Apendicitida>>

Jaterní cirhóza či **cirhóza** je chronické jaterní onemocnění, při kterém postupně dochází k přestavbě jaterní tkáně a cévního řečiště jater. Toto onemocnění není v Česku vzácné a stále ho přibývá. Mezi postižené patří nejčastěji sociálně slabší vrstvy obyvatelstva a naopak také dobře zajištěné ženy středního věku, u kterých se rozvíjí tzv. syndrom opuštěného hnízda po odchodu dětí z rodiny a všude dostupný alkohol má pomoci zvládat jejich depresivní ladění.

Při vzniku jaterní cirhózy se uplatňují nejrůznější vlivy. V ČR jsou nejčastějšími příčinami virové infekce jater a nadměrné užívání alkoholu. Příčinou úmrtí cirhotiků jsou častěji následné komplikace onemocnění než vlastní poškození jater. Jedná se především o krvácení z jícnových varixů, hepatocelulární karcinom, zánětlivé komplikace (hlavně plicní) a selhání ledvin.

Zdroj: WIKIPEDIE. *Jaterní cirhóza* [online]. 06. 01. 2013 v 09:47. [cit. 2013-01-14]. Text je dostupný pod licencí Creative Commons z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Cirh%C3%B3za>>

Úplavice je akutní a vysoce infekční průjmové onemocnění. Podle původu se dělí na bacilární úplavici, způsobovanou bakterií, a amébní úplavici, kterou zapříčiňuje měňavka (prvok).

Přenáší se výhradně z člověka na člověka. Léčí se obvykle antibiotiky a pro pacienta je důležitá dieta a dostatečný přísun tekutin.

a) Bacilární úplavice

Jejím původcem jsou gramnegativní tyčinkovité bakterie rodu *Shigella*, z nichž nejnebezpečnější je *Shigella dysenteriae*.

Přenos choroby, prevence

Jde stejně jako u cholery o výlučně lidské onemocnění, zdrojem je tedy jiný člověk – nemocný nebo přenašeč. K přenosu dochází alimentární cestou přes potraviny nebo pitnou vodu. Mouchy mohou přenést infekční materiál na krátké vzdálenosti. Jde o extrémně nakažlivou chorobu, k onemocnění stačí dávka okolo 200 bakterií.

Prevence: izolace nemocných, pravidelné kontroly pracovníků v potravinářství, mytí rukou, tepelná úprava potravin a vody, ochrana jídla před mouchami.

Průběh a příznaky choroby

Inkubační doba činí 1–5 dní. Bakterie napadají tlusté střevo a vytvářejí nebezpečné toxiny. Charakteristické příznaky jsou svíravé bolesti břicha, křeče a vodnaté průjmy s příměsí krve a hlenu. Hrozí silná dehydratace a u extrémně těžkých případu protržení střešní stěny. U nás je tato forma onemocnění vzácná. Diagnostikuje se pomocí kultivace původce choroby.

Léčba a prognóza

Léčba se provádí pomocí Endiaronu (u lehčích případů), nebo za pomoci antibiotik. Důležitá je dieta a nahrazování ztracených tekutin.

b) Amébní úplavice

Amébní úplavice je způsobována prvokem *Entamoeba histolytica* (česky měňavka úplavičná).

Přenos choroby, prevence

Přenos je podobný jako u bakteriální.

Průběh a příznaky choroby

Měňavka úplavičná žije v tlustém střevu, kde se vyskytuje ve dvou formách. Ve formě menší (minuta), kterou se rozšiřuje a která je pro organismus prakticky neškodná a ve formě větší (magna), která se za určitých okolností začne v tlustém střevě tvořit. Ta napadá střevní epitel a proniká do tkání a krevního oběhu, který ji může roznést po celém organismu. Nemoc se projevuje podobnými příznaky jako bakteriální úplavice, dále se také mohou vyskytnout jaterní abscesy.

Léčba a prognóza

Léčí se antibiotiky, jaterní abscesy (dutiny vyplněné hnisem) je nutno chirurgicky odstranit. Nutno dbát na dietu a doplnění tekutin. Prognóza je při dosažitelnosti lékařské pomoci dobrá, jinak závisí na formě nemoci a stavu pacienta.

Krvavý průjem, způsobený těžkou střevní infekcí.

Zdroj: WIKIPEDIE. *Dyzenterie* [online]. 27. 06. 2012 v 01:57. [cit. 2013-01-14]. Text je dostupný pod licencí Creative Commons z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Dyzenterie>>

Gastroenteritida, laicky známá jako **střevní chřipka**, je (akutní) zánět žaludku a tenkého střeva toxickým podrážděním nebo infekčního původu (virového nebo bakteriálního).

Epidemiologie

Nemoc je v dnešní době častá u dětí, většinou s mírným průběhem. **U kojenců se jedná o vážné onemocnění vzhledem k rizikům dehydratace.**

- Jde-li o virové onemocnění, je obvykle způsobeno kontaktem s výkaly, případně přenosem vzduchem. Viry se přenáší jak vzduchem, tak vodou kontaminovanou domovním odpadem, případně potravinami, se kterými pracovali nemocní.
- U bakteriálního onemocnění a toxického podráždění je příčinou kontakt se zkaženým jídlem a nápoji.

Hlavní příznaky (stanovení diagnózy)

- prudký krátký průběh (2-3 dny)
- nechutenství, nevolnost, zvracení
- akutní průjem
- vzestup teplot (horečka)

Léčba

Dieta - zásadní je zabránit dehydrataci

- zpočátku pouze pitný režim: černý neslazený čaj či lépe indiferentní minerálka či mírně osolená pitná voda (minimálně 2l/d, při zvracení postupně v malých doušcích)
- postupný přechod na pevnou stravu (suché pečivo, dále netučné maso, mastné až naposledy), nejíst dráždivé látky (koření) a léky (acylpyrin ap.)

Zdroj: WIKIPEDIE. *Dyzenterie* [online]. 18. 11. 2012 09:54. [cit. 2013-01-14]. Text je dostupný pod licencí Creative Commons z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Gastroenteritida>>

Virová hepatitida (též **infekční hepatitida**, lidově známá jako **infekční žloutenka**) je onemocnění člověka a zvířat způsobující zánět jater. Původcem nemoci jsou viry z různých čeledí. Podíl nemocných je v české populaci zhruba 2,5 %. Někdy je chybně označována jako žloutenka, což je ovšem jen symptom, který hepatitidu může a nemusí doprovázet a zároveň může doprovázet řadu jiných onemocnění, zejm. jater, žlučníku a slinivky břišní.

Typy virových hepatitid

Jako první byly izolovány viry hepatitidy A a B. Poté se objevily i hepatitidy, u kterých se nepodařilo prokázat ani vir hepatitidy A ani vir hepatitidy B; nazvaly se nonA-nonB hepatitidy. V současné době je obecně uznáváno 5 druhů infekčních hepatitid: A, B, C, D a E.

Hepatitida A je akutní infekční onemocnění, které postihuje játra a jeho průvodním jevem je často žloutenka. Je způsobeno RNA virem hepatitidy A (**HAV**). Přenáší se zejména při nedokonalé hygieně (laicky je označována jako nemoc špinavých rukou), ostatní druhy přenosu jsou vzácné. U hepatitidy A nebyl prokázán přechod do chronického stádia. Projevuje se většinou mezi 15 a 45 dnem od nákazy. Příznaky hepatitidy mohou být tmavá moč a světlá stolice, zažloutlá bělma a kůže, celková únava a další. Tyto symptomy se však nemusí prakticky vůbec projevit. Zvláště u dětí a mladých lidí se často stává, že nemoc vůbec nezaregistrují a přechodí ji. Pro dobrou

regeneraci jater je nutné po dobu zánětu striktně dodržovat alkoholovou abstinenci. Proti hepatitidě A lze očkovat.

Hepatitida B je další z infekčních hepatitid. Je způsoben DNA virem hepatitidy B (**HBV**). Může být jak akutní, tak chronická. Je velmi snadno přenosná tělesnými tekutinami (sliny, krev, sperma, poševní sekret). Nebezpečí nákazy představují také nekvalitní tetovací a piercingová studia. Hepatitidou B bylo nebo je infikováno přes 2 miliardy lidí. Proti hepatitidě B lze očkovat, od roku 2000 se proti ní v České republice očkují děti plošně.

Hepatitida C je přenosná především krví. Hepatitida C se v 70 – 85 % případů stává chronickou. Virus patří do skupiny RNA virů a obecně se označuje jako virus hepatitidy C (HCV). Hepatitidou C trpí asi 170 miliónů lidí po celém světě.

Jedná se o nebezpečnou chorobu, která má však ve velké většině případů velmi pomalou progresi. Než se zánět jater rozvine do podoby, která by člověka ohrožovala na životě, mohou uplynout i desítky let. Velký vliv na stav jater má životospráva pacienta. Pokud se vyhýbá alkoholu a přepáleným tukům, probíhá nemoc takřka asymptomaticky. Proti hepatitidě C nelze očkovat.

Hepatitida C není jen další obyčejná "žloutenka". Pozornost věnovaná viru HIV a jím vyvolanému onemocnění AIDS ne zcela právem odsunula hepatitidu C na okraj zájmu veřejnosti. Hepatitida C se však stává velkým zdravotním problémem dneška. Její chronickou formou trpí podle odhadů přes 175 milionů lidí na celém světě – to jsou přibližně 3 % světové populace.

Zdroj: WIKIPEDIE. *Virová hepatitida* [online]. 30. 10. 2012 v 13:29. [cit. 2013-01-14]. Text je dostupný pod licencí Creative Commons z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Virov%C3%A1_hepatitida>

Kolorektální karcinom nebo ne zcela přesně **rakovina tlustého střeva** představuje jedno z nejčastějších nádorových onemocnění. Nejčastěji se vyskytuje u lidí nad 50 let. Způsobuje smrt zhruba 655 000 lidí ročně. Jedním z nejpostiženějších států na světě je Česko (společně se Slovenskem a Maďarskem).

Vznik a rizikové faktory

Kolorektální karcinom obvykle nevzniká náhle. Na sliznici tlustého střeva nejprve vzniká benigní polyp, ve kterém dochází k dalším změnám buněk, které nakonec vyústí v karcinom. Odstranění polypu, například při koloskopickém vyšetření tak představuje vyléčení.

Životní styl

Poměrně výrazný vliv na rozvoj kolorektálního karcinomu má životní styl. Hlavním faktorem je pití alkoholu, které je v České republice velmi vysoké. Další jsou rizikové faktory jako nadbytek masa a nedostatek zeleniny v potravě, úprava potravy grilováním a smažením, konzumace uzenin a kouření.

Vliv dědičnosti

Kolorektální karcinom se může vyskytovat v některých rodinách častěji, podkladem může být genetika, ale i jiné faktory (např. stravovací návyky). Kromě toho je několik genetických poruch, v rámci kterých se může kolorektální karcinom vyskytovat. Pro to, že je nádor součástí nějakého genetického syndromu, svědčí především nízký věk nemocného (20-30 let) a mnohdy velmi častý výskyt nádorových onemocnění v nižším věku u pokrevních příbuzných.

Zdroj: WIKIPEDIE. *Kolorektální karcinom* [online]. 11. 01. 2013 v 13:10. [cit. 2013-01-14]. Text je dostupný pod licencí Creative Commons z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kolorekt%C3%A1ln%C3%AD_karcinom>

Průjem (*diarea*, *diarrhoea*) je porucha zažívání, která se projevuje častým vyprazdňováním řídké stolice. Obvykle se za průjem považuje stav, kdy se člověk zbavuje řídké stolice více než třikrát denně.

Fyziologie

Střevem proteče denně asi 9 litrů tekutiny. Z toho jsou 2 l normálním ústním příjmem, 7 l vzniká sekrecí slinných žláz, žaludku, pankreatu, jater, žluči a střevního sekretu. Tekutina je z 90 % zpětně vstřebávána v tenkém a z 8 % v tlustém střevě, takže denní obsah vody ve stolici je pouze 100–200 ml tekutin.

Zdroj: WIKIPEDIE. *Průjem* [online]. 23. 11. 2012 v 18:35. [cit. 2013-01-14]. Text je dostupný pod licencí Creative Commons z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Pr%C5%AFjem>>

Syndrom dráždivého tračníku

Nepravidelné záchvaty bolesti břicha, průjmu nebo zácpy bez známé příčiny.

Tento syndrom zahrnuje celou řadu potíží - problémy s vyprazdňováním stolice, bolesti břicha, nadýmání, nucení na stolicí (hlavně ráno), zácpa nebo průjmy. Průjmy a zácpy se mohou střídát. Tento zdravotní problém vlastně zastřešuje celou řadu právě uvedených problémů, sám o sobě není definován po biologické či biochemické stránce.

Dráždivý tračník může být zapříčiněn několika důvody. Jedním z těchto důvodů je prodělaná střevní infekce, která změnila citlivost stěny tlustého střeva. Dalším z podstatných důvodů může být prodělaný stres, či pokud pacient trpí neurózou. Náchylnější jsou lidé, kteří jsou častěji vystavováni stresu a hůře ho snášejí. Lékaři pacienta vyšetří pomocí metody zvané kolonoskopie, která umožňuje prohlédnout tlusté střevo, které musí být dokonale vyčištěné pomocí projímadel. Někdy stačí pomoc formou psychoterapie, která zmírní psychický stres a zlepší odolnost pacienta vůči němu. Důležitá je úprava diety, včetně omezení alkoholu, kávy a cigaret.

Zdroj: PharmDr.Tomáš Arndt. *Syndrom dráždivého střeva* [online]. 21. 05. 2010. [cit. 2013-01-14]. Text je dostupný z WWW: <<http://www.celostnimediceina.cz/syndrom-drazdiveho-streva.htm#ixzz2HxIFhNai>>

Žaludeční vřed je zánětlivé onemocnění žaludku, při němž je stěna žaludeční sliznice poškozena přímým působením kyseliny chlorovodíkové z žaludeční šťávy, pH se pohybuje kolem 1-2. Za normálních okolností je sliznice žaludku chráněna zejména vrstvou hlenu (mucinu). V případě poškození ochranné vrstvy ať již snížením tvorby mucinu nebo zvýšeným odstraňováním mucinu, může dojít k poškození sliznice. Poškozeno je obvykle okrouhlé ložisko v průměru dosahujícím až několika centimetrů.

Příčiny jsou různé, patří mezi ně:

- infekce bakterií *Helicobacter pylori*, která narušuje ochrannou vrstvu sliznice
- polékové vředy - zejména nesteroidní protizánětlivé látky a glukokortikoidy (Ibalgín)
- vředy z akutního stresu (např. chirurgického výkonu)
- nadměrná produkce některých hormonů

Zdroj: WIKIPEDIE. *Žaludeční vřed* [online]. 11. 01. 2013. [cit. 2013-01-14]. Text je dostupný pod licencí Creative Commons z WWW: <<http://www.celostnimediceina.cz/syndrom-drazdiveho-streva.htm#ixzz2HxIFhNai>>

Zácpa je označení nejen pro poruchu zažívání, která se projevuje obtížným a málo častým vylučováním stolice. Výsledkem je nafouklé a bolestivé břicho a velmi sporadické a bolestivé vyprazdňování stolice, která je zpravidla příliš tuhá. Zácpa ve svých důsledcích může zhoršit stav hemoroidů a dalších chorob.

Příčinou zácpy může být jen citlivá reakce organismu na změnu prostředí (psychické faktory, např. na začátku dovolené), důsledek nějakého onemocnění či defektu (vznik překážky ve střevech), špatné stravy (nedostatek tekutin a vlákniny), nedostatek pohybu, případně osobní dispozice postiženého. Dopad dlouhodobější zácpy na organismus je velmi neblahý a je nanejvýš vhodné ji léčit. K potlačení zácpy se používají tzv. projímadla, o jejich použití je ovšem nutné se poradit s lékařem nebo lékárníkem.

Zdroj: WIKIPEDIE. *Zácpa* [online]. 01. 09. 2012 v 09:04. [cit. 2013-01-14]. Text je dostupný pod licencí Creative Commons z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1cpa>>